

téma: TANEČ

Chladnou zemí Jáchyma Topola

Quentin Tarantino a Hanebný pancharti

Nina Vangeli o Pině Bausch

Ilustrace Dora Dutková
a Martin Kubát, 2009
ISSN 1803-6635

kapitalistické společnosti. Právě pro-
lidé nechají nabulíkovat cokoli, jako
příklad, že byly v Iráku zbraně hromadné-
ho ničení nebo že částečné zetatizování zdra-
votnického systému je nacistická politika,
která povede ke zřizování panelů smrti.

Honza z Luxu

Ad Jak zabít vědu a výzkum (A2 č. 17/2009)

O financování Akademie věd a vědy v naší
vlast

obsah téma: tanec

- 4 **Česko taneční**
- 15 **Balet: bezkonkurenční cena/výkon. Kolik brigád po taneční šichtě zajistí důstojnou budoucnost? / Roman Vašek**
- 15 **Prach jsi. Personální rošády v tanci a divadle / divadelní zápisník Jany Bohutínské**
- 18 **Pina Bausch. Uzavřela se životní mise první dámy německého tance / Nina Vangeli**
- 24 **Tady se spolu nemluví. Se 420PEOPLE o štěstí i podpoře tanečníků / Jana Bohutínská**

komentář	
3	Co není na billboardech / Filip Pospíšil
báseň	
3	Návod k použití / Petr Fabian
literatura	
6	Mně o nějakou paměť nešlo. Chladnou zemí Jáchyma Topola / Joanna Derdowska
7	Fabulace jako obrana. Nový román Paula Austera / Pavel Kořínek
7	Rodný list moderny. Fatální dědictví roku 1857 / Ondřej Kavalír
8	Vpřed! Vzpomínková lyrika Michala Novotného / František Dryje
9	Traktát dementní současnosti. Design světa podle Martina Vimmera / Ondřej Sýkora
9	Porozumět znamená zabít. Zaťatý slovník Stanislava Denka / Jakub Řehák
film	
11	Hanebný pancharti. Od síly žánrů k moci média / Tomáš Stejskal
11	Křikloun na ulici Pippo Delbono / filmový zápisník Michala Procházky
fotografie	
12	Fotolaboratoř v Pražákově paláci. Výběr z amatérských inscenovaných fotografií sedmdesátých let / Josef Moucha
výtvarné umění	
12	Císařský řez knedlíkem. Aktivita squaterů z vily Milada pokračují / Hana Lundiaková
architektura	
13	Právo stavět z lahví a pneumatik. Pozemské lodě Michaela Reynoldse / Lenka Dolanová

hudba	
16	Hugh Hopper. Zemřel legendární spojovatel psychedelie a jazzu / Petr Slabý
17	Hlas víc než nástroj. Šamanské, leptající, jiné zpěvačky / Jiří Špičák
17	Rocker v politice / hudební zápisník Karla Veselého
beletrie	
26	Pořádky na skládce / Tim Davys
komiks	
32	Max Andersson / připravil KomiksFEST!
média	
33	Na podzim u televize. Co nás čeká na obrazovce? / Jiří G. Růžička
společnost	
34	Variace na gender. Kniha Kateřiny Zábrodské / Libuše Schwachsinnová
34	Dějiny volby mezi špatným a ještě horším. Druhý díl knihy Karla Durmana Popely ještě žhavé / Michal Janata
35	Afgánistán, hotel HERO-IN. Drogy v zemi „trvalé svobody“ / Pavel Kopecký
35	Kontrola touhy čili zpátky do

Co není na billboardech

FILIP POSPÍŠIL

Dvě nejvlivnější politické strany chtějí vynaložit v průběhu následujícího půl druhého měsíce nejméně 400 milionů korun na pozdvižení politické kultury v zemi. Právě teď, v době krize, hodlají ODS a ČSSD dohromady investovat stamiliony do médií, reklamních ploch, do kontaktních kampaní, včetně kulturních pořadů a setkávání s voliči. To by byla skvělá zpráva. Kdyby ovšem tyto strany měly jinou představu o politické kultuře, kdyby nelhaly a skutečná výše výdajů nebyla ve skutečnosti mnohem vyšší. A kdyby ji platily ze svých a nikoliv z našich peněz.

Peníze na diskuse o zásadních tématech této společnosti jsou nezbytně potřeba. Tahle debata může probíhat různě a nezastupitelnou roli by v ní měly mít i politické strany. Právě ony se podle politologických pouček v demokratické společnosti pokoušejí formulovat řešení a hledat pro ně podporu mezi voliči. Prospěch, který z tohoto fungování získává celá společnost, je k nezaplacení. A zvláště vydavatelé a žurnalisté si mohou libovat. Podstatná celospolečenská debata přitahuje zpět čtenáře, náklady a sledovanost se zvyšují a navíc – prudce rostou i příjmy z reklamy, a to v době, kdy jsou firemní inzerenti tak skoupí. Tak to ovšem funguje v učebnicích, nikoliv v Česku.

Aby u nás mohly politické strany pomáhat státu, musí stát nejprve pomoci jim. Dává těm, které ve volbách získaly nejméně 1,5 procenta platných hlasů, 100 Kč za odevzdaný hlas. Kromě toho mají strany při dosažení alespoň 3 procent hlasů nárok ročně nejméně na 6 000 000 a nejvýše 10 000 000 korun. Navíc ještě dostávají ročně 900 000 korun za mandát poslance (plat a požitky poslance se do tohoto příspěvku nezapočítávají). Někomu takové příspěvky na ušlechtilou činnost politických stran mohou připadat jako dostatečné, jiný se možná rozhoří nad tím, že je to příliš. Politickým stranám většinou přijde, že je to málo.

Jejich ambice na povznesení politické kultury jsou daleko větší.

A proto hledají další cesty. Oficiální sponzoři mnoho peněz nedávají. A navíc nemají rádi, když se o nich moc ví. Také proto se politické strany brání zveřejňovat své výroční finanční zprávy a zájemce o informace o jejich aktuálních výdajích a příjmech odkazují na příští rok, až své audity strčí do šuplíku v Poslanecké sněmovně.

Kromě sponzorů mají proto především v ODS a ČSSD ještě figl, kterým využívají peněz státních orgánů i samospráv, v jejichž čele sedí, a nakupují za ně reklamní služby či propagaci. Tvrdí přitom, že se jedná o propagaci činnosti měst, krajů, obcí či minister-

stev, ve skutečnosti je ovšem obvykle zároveň (především před

Jiří Kylián: *Jestliže nepřevezmeme odpovědnost a nebudeme nyní tvořit, naše děti se nebudou mít na co dívat, nebudou mít co číst, co poslouchat a nakonec ani co cítit. Proto potřebujeme vaši podporu a podporu lidí, které volíte. Všichni potřebujeme snít.*

Nová síť

Praha 1

Alfred ve dvoře, scéna pro nové divadlo
Divadlo Archa, scénické umění bez hranic
Divadlo Ponoc pro tanec a pohybové divadlo
otevřený prostor **La Fabrika**
Studio Alt@, prostor pro objevování nových teritorií tvořivosti

6

České Budějovice
kulturní epicentrum **Bazilika**

14

Pardubice

Divadlo 29 pro nemainstreamové umění napříč žánry

17

Olomouc

univerzitní **Divadlo Konvikt**

2

Plzeň

na počátku byl dům... **Nádraží Plzeň**
– Jižní předměstí

1

Cheb

Ústí nad Labem 7

15

Vysoké Mýto

13

Hradec Králové

9

Grabštejn

12

Jičín

11

Jablonec nad Nisou

16

Ozdravná role současného tance spočívá mimo jiné v tom, že dříve než v jiných oblastech života zde padají předsudky.

Choreografka vycházela z improvizací tanečníků, které ale na jevišti přetváří do pečlivě vy-pointovaných okamžiků neporozumění, vzdoru, ale i souznění.

Nespoléhají na technologické efekty, vlastně ani na profesionální tanečníky – v prezentované choreografii se nechávají inspirovat skutečnými obyčejnými příběhy tří mužů s různými civilními profesemi a jejich neumělým pohybovým projevem.

Aktéři naopak důsledně akcentují pokleslost klaunerií a vykloubením takové poetiky vytvářejí na jevišti až obsedantní atmosféru trapnosti, z níž lze uniknout pouze hurónským smíchem či osvobozujícím konstatováním „to jsou dokonalí pitomci“.

Dvojice herců a tanečníků v úsměvném příběhu na klasické manželské téma probudila některé diváky, ztuhlé mrazivým červnovým počasím.

Jejich výrazné fyzické herectví akcentuje spíše pohybovou charakterizaci daných situací nežli přímo tanec jako takový.

Za podmínek, v jakých se současný tanec nachází, ani nelze houf tanečníků na jevišti očekávat, ve finančních možnostech mladých choreografů totiž není pracovat na opusech pro větší množství aktérů.

Tanečnice a tanečníci se mazlí s bílým baletizolem.

F **Národní divadlo Praha**
E **Státní opera Praha**
D **Národní divadlo Brno**

CH **Národní divadlo moravskoslezské Ostrava**
I **Moravské divadlo Olomouc**
C **Jihočeské divadlo České Budějovice**
B **Divadlo J. K. Tyla Plzeň**
A **Severočeské divadlo opery a baletu Ústí nad Labem**
G **Divadlo F. X. Šaldy Liberec**
H **Slezské divadlo Opava**

Český balet moudří a mládne, je genderově vyrovnanější, národnostně pestřejší.

Rivalita mezi Brnem a Prahou existuje i na poli baletu.

Tanečníci baletního souboru se vydali na půdu, která je jim na hony vzdálená.

Šel po linii sadismu už zcela přímočaře.

Bití, mučení, vraždění – vše takřka bez oddechu a bez konce.

Dvojstranu s použitím vybraných citací z tanečních kritik připravila Jana Bohutínská. Mapu vytvořil mad.

Mně o nějakou paměť nešlo

Chladnou zemí Jáchyma Topola

Jáchym Topol se ve své nové próze vrací k tematice paměti a dějin. Diagnostikuje též nemoci vzniklé z jistých druhů uchovávání paměti v dnešní době.

JOANNA DERDOWSKA

Nová próza Jáchyma Topola je temná, vtipná a pojednává o smrti. Hlavní hrdina knihy *Chladnou zemí* je expert na smrt. Syn pamětnice koncentračního tábora, otcovrah a vězeňský katův pomocník nepohlížel na vojenskou kariéru jako jeho vrstevníci: „Jatka byla v Terezíně, to bych bral.“ Po propuštění z komunistického vězení se spíš jako světa neznalý loser podílí na vzniku squater-ské společnosti shánějící finanční prostředky na záchranu Terezína, tedy na kulturní akce a vlastní živobytí. Nakonec je jakožto odborník na hroby a jako zdroj cenných kontaktů odvezen do Minsku, kde má pomáhat při přípravě muzea genocidy, které se ukazuje být infernálním zařízením.

Smích tuhne na rtech

Hrdina s poněkud psychopatickým klidem prochází etapami gradující hrůzy. Stejně střídým a střízlivým jazykem je popisována smrt jeho otce, vpád apokalyptických bagrů do rodného města či smrtonosná běloruská purga. Zdrženlivost popisů (několikrát dokonce odbývajících čtenáře formulí typu „je škoda o tom mluvit“, za niž je člověk, ušetřený drastického detailu, někdy i vděčný) však neumenšuje sugestivnost textu. Například scény odehrávající se v Minsku

V Terezínské epizodě je převládajícím tématem paměť místa: hradby města jsou zároveň místem záchrany hrdinovy matky a dějištěm smrti jeho otce; „hledací pryčen“, jak jsou s jistou ironií pojmenováváni potomci vězňů přijíždějící do města, chtějí vidět místa, kde se ode

Fabulace jako obrana

Nový román Paula Austera

Co se stane, když spisovatel během dlouhých nocí uniká nespavosti a skrývá se před trápeními svého života tak, že fabuluje a vymýšlí příběhy? Rozpoutá válku. A mír lze nastolit jen tak, že jedna z postav zabije svého autora.

PAVEL KOŘÍNEK

Muž leží ve tmě a zmáhán neustávajícími boji o dosažení spánku si začíná vymýšlet příběhy. Jenomže ani nekomplikovanější postmoderní vyprávěnka, ani důsledně konstruovaný metafikční spletenec nedokážou v mysli umlčet mnohem jednodušší, méně papírový, rozhodně ne tak výstavně literární, o to však neodbytnější životní příběh nespavce Augusta Brilla.

Ono vyprávění pro sebe samého, příběh vznikající pro ukrácení dlouhé noční chvíle a – to možná především – pro zaměstnání vlastního mozku, aby nepřehrával příběhy jiné, o tolik bližší a bolestivější, nám představuje Owena Bricka, nepřiliš úspěšného newyorského kouzelníka. Ten se náhle ocitá v alternativním světě, ve kterém jsou Spojené státy zmitány novodobou občanskou válkou, jejímž nedobrovolným účastníkem se záhy stává. Dostává jednoduchý úkol: má spáchat atentát na stárnoucího literárního kritika, v jehož hlavě válka vznikla, na původce všeho toho utrpení. A není jím samozřejmě nikdo jiný než sám August Brill, muž ležící ve tmě a z obav před příběhy-vzpomínkami vytvářející komplikované zápletky, v nichž se ho jeho vlastní postavy pokoušejí sprovodit ze světa.

Křehké opevnění

Jenže tomu příběhu v pozadí, vlastnímu životu, ani v alternativním světě naplno utéci nedokáže, a vy

Vpřed!

Vzpomínková lyrika Michala Novotného

Michal Novotný nazval svou nejnovější básnickou sbírku lakonicky – Zpátky, což předznamenává její téma i její intenci: zpětný, reflektovaný pohled na onen proustovsky hledaný čas, jež bylo autorovi dáno prožít od raného dětství až po počátky mentální zralosti.

FRANTIŠEK DRYJE

Sbírka Michala Novotného (nar. 1942) je vlastně jakási fragmentární, nesoustavná a asymetrická historie citové výchovy malého chlapce měnícího se pozvolna v mladého muže. Konstatujeme-li, že takové téma je zpravidla vyhrazeno prozaickému zpracování, ať už v dílech psychologických sondách, v románech (některých značně tlustých) či přímo v literatuře memoárové, může nás to zavést na falešnou stopu. V Novotného pojetí před námi v proudu času defilují jedinečné a živě plastické vzpomínky – jakési flashbacky, útržky paměti malého dítěte na

Co je dle našeho názoru esenciální, označeno budiž jako princip synekdochický. Jistě nikoli pouze v tradičním významu specifického básnického tropu, nýbrž jako výraz – možná i bezděčného? – básnického univerzalizmu. Markantní je to především v prvních básních, v nichž autor tematizuje vzpomínky z dětství: „a křečící pan Slavík vytáhl jehlu z rozešitého saka/ a říkal, že je sice dobře, že jsme Rusům darovali jako dík/ za osvobození nešťastnou Podkarpatskou Rus,/ ale jim to určitě nebude stačit a budou nás chtít jednou spolknout, protože tohle berou

proluce/ a od té doby/ kalila vždycy/ mou vzedmutou až neskutečnou radost/ nějaká malá přízemní potřeba.“ Taková téměř mudroslovná zobecňující pointa mohla by snad působit uměle či chtěně, ale v kontextu oné v jedinečnostech založené životní bilance, jež balancuje na hraně sentimentu a nostalgie, ji považujeme za přij

Balet: bezkonkurenční cena/výkon

Kolik brigád po taneční šichtě zajistí důstojnou budoucnost?

Ohodnocení jsou podprůměrně. V pětatřiceti jdou do „důchodu“ a nečeká je žádná záchytná síť. Koho baletky a baletáci zajímají?

ROMAN VAŠEK

Leckoho to překvapí. Ti lidé mají za sebou náročnou profesní přípravu na konzervatoři, výkon jejich práce je srovnáván s fyzickým výdejem vrcholového sportovce, někteří představují špičku ve svém oboru, a přesto vidí na výplatní pásce mnohdy méně než sekretářka zvedající telefony. A co hůř: za nějakých patnáct, dvacet let aktivní kariéry jsou na svou práci staří a musejí skončit. Kolem pětatřiceti let začínají od nuly – najednou jsou bez uplatnitelného vzdělání, často bez větších úspor, někteří s pochroumaným zdravím. Řeč je o baletních umělcích.

Grand plié za pokladnou

Přítom už příprava na taneční profesi je dosti specifická. Osm let tvrdého studia, čtyřicet i více hodin výuky týdně, někdy včetně víkendů, nadto další školní povinnosti. A po absolvování střet s tvrdou realitou. „V roce 2007 byl nástupní plat v ústeckém baletu 13 150 korun hrubého, v McDonald’s o pár ulic vedle 13 200 a už po měsíci tam dostává zaměstnanec přidáno 900 korun,“ uvádí jako perličku tamní šéf baletu Vladimír Nečas. Právě v menších regionálních souborech je platová situace nejhorší. Připomeňme ještě jiný příklad z Jihočeského divadla v Českých Budějovicích. Tamního tanečníka Zdeňka Mládky, mimochodem držitele „malé ceny“ Philip Morris Ballet Flower Award 2007 pro začínající umělce, může místní smetánka obdi-

vovat při premiéře třeba jako Prince v Labutím jezeře a o několik dní později se s ním pot

Hugh Hopper

Zemřel legendární spojovatel psychedelie a jazzu

JazzWise Magazine o britském skladateli a baskytaristovi Hughu Hopperovi napsal, že pokud by se narodil v 19. století, mohl být kartografem, topografem nebo objevitelem nových území či vesmírů. Tím vším se vlastně stal na hudebním poli.

PETR SLABÝ

Hugh Hopper se narodil 29. dubna 1945 v Canterbury, které bylo rodištěm mnoha význačných progresivních muzikantů a další to tam silně přitahovalo. Podstatný vliv na dospívajícího Hoppera měl starší bratr, saxofonista Brian, dále spolužák, bubeník a zpěvák Robert Wyatt a australský „přivandrovalec“, kytarista a psychedelik tělem i duší Daavid Allen. V roce 1964 stál Hugh u zrodu později slavné canterburské scény: kapelu Wilde Flowers vedle něj, Briana a Roberta tvořili zpěvák Kevin Ayers a kytarista Richard Sinclair.

Zvuk

Tehdy byl Hopper ovlivněn také Beatles, zvláště jejich prvními „úletovými“ pokusy, ale na druhé straně za své vzory považoval jazzové mistry kontrabasů (ačkoliv sám na kontrabas nikdy nehrál) v čele s Charliem Hadenem. Sám o sobě tvrdil, že pro ortodoxní rockery je příliš jazzmanem a naopak. Zcela zásadní byl pro něj tehdejší výlet do Paříže, kde si Allen s manželkou Gilli Smythovou pořídili byt a experimentovali s omamnými látkami, zvukovými smyčkami a různými elektronickými technikami podle vzoru amerického minimalisty Terry Rileyho. Smyčky Hopperovi učarovaly na celý život a začal je používat již v souboru, který ho nejvíce proslavil – Soft Machine. Tam sice začínal víceméně jako lepší bedňák, na americkém turné s Jimi Hendrix Experience ale na postu baskytaristy záhy nahradil

živil hraním v jazzových formacích Stomu Yamash'ta East Wind a Carla Bley Band. Stopu zanechal i v dnes již poněkud pozapomenutých, mírně progresivních Isotope, které brzy opustil a věnoval se práci na esenciálním al

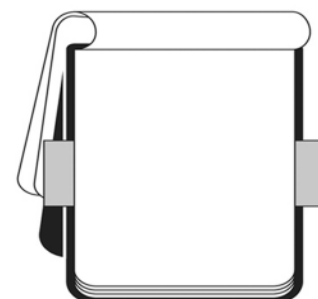
Předplatte si

a získáte navíc zdarma:

EIN ZWEI DREI

**legendární zápisník Moleskine Reporter
v ceně 249 Kč**

knihu z nakladatelství Mladá fronta

a vouchery na kulturu, které vám umožní volný vstup

Národní divadlo | opera

ALFRED VEDVOŘE
SCÉNA PRO NOVÉ DIVADLO / STAGE FOR NEW THEATRE

2009 | DIVADLO KOMEDIE | 2010

Dvoječná sekera

Předplatné se vyplatí!

neuteče vám žádné číslo

noviny nemusíte shánět, najdete je každou
druhou středu ve své schránce

přístup do elektronického archivu zdarma
ušetříte až 442 Kč

**JEN TŘÍDIT
ODPAD NE-
STAČÍ**

Lišky

tarify předplatného na str. 2

